

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
УКРАЇНСЬКА ТА ЗАРУБІЖНА КУЛЬТУРА**

для студентів

галузь знань	02 «Культура і мистецтво»
спеціальність	028 «Менеджмент соціокультурної діяльності»
освітній рівень	бакалавр
освітня програма	Комунікації та управління культурними індустріями (з обов'язковим вивчення двох іноземних мов)
вид дисципліни	обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	1
Кількість кредитів ECTS	6
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Інна ГУРОВА

Пролонговано: на 20²⁴/20²⁵ н.р. Інна Гурова «31» 09 20²⁴ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. ( ) «__» __ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

Розробник: **Інна ГУРОВА**, кандидат історичних наук; доцент, доцент кафедри української філософії та культури

ЗАТВЕРДЖЕНО

Зав. кафедри української філософії і культури

 Мирослав РУСИН
(підпис)

Протокол № 1 від «30» 08 2023р.

Схвалено науково - методичною комісією філософського факультету

Протокол № 2 від «30» 08 2023р.

Голова науково-методичної комісії **Ірина МАСЛІКОВА**

Погоджено з науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол № 10 від «31» серпня 2023р.

Голова науково-методичної комісії **Тетяна ЧЕРВІНСЬКА**

1. Мета дисципліни - забезпечення стійкої системи знань про розвиток культури на основі аналізу її української та зарубіжних моделей, спираючись на розкриття природи культури, закономірностей її історичних трансформацій як вияву самоздійснення людини, неперервності духовного поступу людства.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. До початку вивчення цього курсу студенти мають знати основні історичні етапи розвитку людства, визначні світові події загальнокультурного значення, знати основні культурологічні поняття на рівні випускника загальноосвітнього закладу I-III рівня.
2. Студенти повинні вміти виокремлювати, збирати та критично аналізувати необхідну культурознавчу інформацію щодо історії культури, її соціодинаміки та феноменів, використовуючи програмні засоби й навички роботи у комп'ютерних мережах, працювати з відповідними теоретичними джерелами, застосовувати основні загальноосвітні гуманітарні терміни; опанувати необхідний поняттєво-категоріальний апарат.
3. Студенти мають володіти елементарними навичками узагальнення інформації та аналітично-критичного ставлення до неї; систематизації отриманих знань; використання іншомовних культурологічних інформативних джерел; творчого виконання самостійних робіт.

3. Анотація навчальної дисципліни: Навчальна програма створена на базі наукової школи кафедри української філософії і культури філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Дисципліна «Українська та зарубіжна культура» належить до переліку обов'язкових дисциплін та викладається у I семестрі бакалаврату. Вона знайомить студентів із культурою як простором духовності, де українська складова, реалізована у системі унікальних феноменів, виявляє свою незамінність, принципову для забезпечення загальнокультурного руху людства. Визначаються предмет, завдання, теоретико-методологічні основи, напрямки та проблематика досліджень культури. З'ясовуються антропні витоки культуротворення, необхідність цілісного бачення людини як його джерела, що забезпечується інтеграцією навчальної дисципліни з філософською антропологією, історією, етнографією тощо. Пояснюється природа єдиносутності культур, неприйнятності їх ієрархізації, цінності кожної як загальнолюдського надбання. Акцентується, що українська культура формувалася не тільки українськими інтелектуалами свого часу, але й буттєвими практиками, драматичними історичними подіями, в діалозі з іншими культурами, особливо кінця XIX – поч. XXI ст., коли, розвиваючись у межах світових художніх процесів, національна культура прагнула усвідомити неповторність власного шляху у міжнародному контексті і зробила свій вагомий внесок у культуру людства. Аналіз культури здійснюється з позицій розуміння специфіки сучасного етапу її розвитку, робиться акцент на мультикультуралізмі як одній з найважливіших її ознак. В основу викладання покладено не історичний підхід, а концептуальний, який допоможе студентам зрозуміти світоглядні джерела формування самобутності культури через повсякденні практики, їх ціннісно-смісловий, загальнолюдський потенціал.

4. Завдання (навчальні цілі): надати студентам цілісну систему знань про природу і розвиток культури, характеризуючи її українську та зарубіжні моделі, ознайомити з основною культурознавчою проблематикою, методологічними підходами до її вивчення, існуючими теоріями походження культури та способами її типологізації. Прищепити студентам навички самостійного аналізу культурних явищ, надання їм неупередженої об'єктивної оцінки, вміння обґрунтовувати свою експертну думку, грамотно використовуючи засвоєний поняттєво-категоріальний апарат. Сприяти усвідомленню студентами чинників людинотворення й, відповідно, власного креативного потенціалу.

Це спрямовано на формування наступних **компетентностей:**

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення й аналізу інформації з різних джерел.

ФК19. Здатність критично усвідомлювати взаємозв'язок між культурними, соціальними та економічними процесами.

ФК29. Здатність виявляти, використовувати, інтерпретувати, критично аналізувати джерела інформації в області менеджменту соціокультурної сфери.

ФК35. Здатність аналізувати прояви соціокультурного розмаїття суспільства, причини і наслідки соціальних явищ та процесів.

ФК40. Комплексне бачення соціокультурних процесів та явищ, ціннісних та соціогрупових особливостей соціальних спільнот.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання (РН)			
Знати:				
1.1	фундаментальні засади культурологічної теорії	лекція, самостійна робота	тестові завдання, письмова контрольна робота	3
1.2	основні концепти розуміння культури і процесів її розвитку	лекція, самостійна робота	усна доповідь, дискусія, гестові завдання	4
1.3	сучасні типології культур	лекція, самостійна робота	усна відповідь, тестові завдання	3
1.4	етапи та особливості історичного розвитку світової культури і європейських моделей	лекція, семінар, самостійна робота	усна доповідь, дискусія, гестові завдання, письмова контрольна робота, конспект першоджерел	10
1.5	місце і роль української культури у загальнолюдському культуротворенні	лекція, семінар, самостійна робота	усна доповідь, презентація, дискусія, тестові завдання	10
1.6	видатні явища світової культури	лекція, семінар, самостійна робота	усна доповідь, презентація, дискусія, тестові завдання	10
Вміти:				
2.1	демонструвати знання основної літератури з навчальної дисципліни	лекція, семінар, самостійна робота	усна доповідь, презентація, дискусія, гестові завдання	5
2.2	пояснювати чинники формування та соціодинаміки культури	лекція, семінар, самостійна робота	усна доповідь, презентація, дискусія, тестові завдання	3
2.3	встановлювати причинно-наслідкові зв'язки розвитку людини, суспільства і культури	лекція, семінар, самостійна робота	усна доповідь, презентація, дискусія, тестові завдання	5
2.4	систематизувати отримані знання, обґрунтовувати висновки, розвиваючи власну експертну культурознавчу компетентність	семінар, самостійна робота	усна доповідь, дискусія, презентація, самостійної роботи, письмова контрольна	5

2.5.	формувати власну позицію щодо культурних реалій; вести полеміку з питань культуротворення та характеру культурних феноменів	семінар самостійна робота	усна доповідь, дискусія, презентація самостійної роботи	5
2.6.	працювати з фаховими культурологічними джерелами, узагальнювати інформацію у відповідності до поставлених навчальних задач	семінар самостійна робота	усна доповідь, дискусія, презентація самостійної роботи	5
2.7.	готувати матеріали для виступів на семінарах, культурологічних повідомлень та презентацій	семінар самостійна робота	усна доповідь, дискусія, презентація самостійної роботи	4
Комунікація:				
3.1.	вільно комунікувати українською мовою	семінар, самостійна робота	усна доповідь, участь у дискусії, презентація самостійної роботи	3
3.2.	використовувати у підготовці до семінарських занять та написанні самостійних робіт іншомовні джерела	семінар, самостійна робота	усна доповідь, участь у дискусії, презентація самостійної роботи	3
3.3.	презентувати результати самостійної роботи у вигляді доповідей, виступів, повідомлень, сес. презентацій	семінар, самостійна робота	усна доповідь, участь у дискусії, презентація самостійної роботи	4
3.4.	Вести полеміку з питань теорії, історії культури, характеру культурних феноменів, оперуючи культурологічними поняттями та категоріями	семінар, самостійна робота	усна доповідь, участь у дискусії, презентація самостійної роботи	5
Автономність та відповідальність				
4.1.	здійснювати пошук культурознавчих джерел, критично їх опрацьовувати, володіючи навичками обробки, аналізу та узагальнення наукової інформації	самостійна робота	усна доповідь, участь у дискусії	5
4.2.	самостійно обирати методи і шляхи аналізу для продуктивного виконання власних робіт	семінар, самостійна робота	усна доповідь, участь у дискусії	4
4.3.	адекватно інтерпретувати опрацьовану інформацію з культурологічних питань	семінар, самостійна робота	усна доповідь, участь у дискусії	2
4.4.	прагнути до об'єктивності власного аналізу, оперуючи достовірними науковими даними	семінар, самостійна робота	усна доповідь, участь у дискусії	2

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)	1.1-1.6	2.1-2.7	3.1-3.4	4.1-4.4
ПРН8. Визначати соціокультурний потенціал різних стейкхолдерів культурного життя.					+
ПРН9. Оцінювати сучасну соціокультурну ситуацію.		+			
ПРН18. Проявляти самостійність суджень та самокритичність у процесі дискусії.			+		
ПРН21. Пояснювати закономірності та особливості розвитку і функціонування соціокультурних явищ у контексті професійних задач				+	

7. Схема формування оцінки.

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу, зокрема, оцінювання теоретичної підготовки (ПРН 8, ПРН 9), результати навчання (знання РН 1.1-1.6), що складає 40% від загальної оцінки та оцінювання практичної підготовки (ПРН 18, ПРН 21) результати навчання (вміння РН 2.1-2.7); (комунікація РН 3.1-3.4); (автономність та відповідальність (РН 4.1-4.4), що складає 60% загальної оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

7.1. Організація оцінювання:

Семестрове оцінювання:

- усна відповідь оцінюється від 1 до 2 балів.
- участь у дискусії - від 1 до 2 балів.
- презентація самостійної роботи - від 1 до 2 балів.
- тестові завдання – оцінюються від 0 до 10 балів.

Підсумкове оцінювання: здійснюється у формі іспиту, який проводиться у письмовій формі (РН 1.1-1.6; 2.1-2.5; 3.1.), максимальна кількість балів – 40.

Підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів) визначається як сума балів за систематичну роботу впродовж семестру (максимально 60 балів) та балів (40-максимально), отриманих за іспит.

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів за дидактичну одиницю	Кількість заходів	Максимальна кількість балів
1.	Усна доповідь на семінарському занятті / участь у дискусії презентація самостійної роботи	2	20	40
2.	Тестове завдання	10	2	20
Загальна кількість балів				60
Іспит		40	1	40
Максимальні бали за курс		100		100

- умови допуску до підсумкового оцінювання (іспиту):

Студент допускається до підсумкового оцінювання за умови отримання не менше 36 балів за семестрове оцінювання.

За умови простого розрахунку отримуємо:

Бали	Кількість балів за семестр	Іспит	Підсумкові бали
Мінімум	36	24	60
Максимум	60	40	100

7.2 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять

№ п/п	Номер і назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самостійна робота
1. Витоки та джерела української етнічної культури				
1.1	Сутність культури та основні підходи до її визначення.	2	2	5
1.2	Структурна типологія культури. Поняття етнічної та національної культур.	2	2	5
1.3	Феномен української етнокультури: основні характеристики та особливості формування.	2	2	5
1.4	Проблема національної ідентичності та українська етнотентальність. Ціннісна парадигма етнореалій та етномишувини в культурній традиції українців: усталеності та інновації.	4	4	5
1.5	Духовна царина етнокультури українців та її семантичний простір.	2	2	4
1.6	Особливості матеріальної культури українців.	2	2	3
2. Українська культура в її культурних практиках: сучасний науковий дискурс				
2.1	Культурні практики українського образотворчого мистецтва	2	2	5
2.2	Культурні практики архітектури на українських землях	2	2	5
2.3	Мистецькі практики української музичної культури	2	2	5
2.4	Феномен українського театру	2	2	5
2.5	Українське кіно та нові екранні технології, медіакультура	2	2	5
2.6	Культурні практики сучасної популярної культури	2	2	3
2.7	Культурні практики фізичної культури та спорту в Україні	2	2	4
3. Зарубіжна культура				
3.1	Ранні форми культури (світовий контекст)	2	2	5
3.2	Античність як тип культури. Культурні доміанти старогрецької та староримської культур	2	2	5
3.3	Європейське середньовіччя як історичний тип культури	2	2	5
3.4	Особливості Ренесансу (Відродження) як європейської культурної епохи	2	2	5
3.5	Культурні практики Нового часу (XVII-XIX ст.)	2	2	5
3.6	Соціодинаміка світової культури: явища модерну та постмодерну.	2	2	3
3.7	Культура Латинської Америки: єдність у багатоманітті	2	2	5
3.8	Американська масова культура в сучасному глобалізованому культурному просторі	2	2	4
	РАЗОМ	42	42	96

Загальний обсяг 180 год., включно:

Лекції – 42 год.

Семінари – 42 год.

Самостійна робота – 96 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна література:

1. Історія світової культури: Навч. посіб./ Кер. авт.кол. Л.Т.Левчук. 3-тє вид., перер. і доп. К.: Центр учбов. літ-ри. 2010. С. 5-26, 35-64, 108-304, 327-399. Доступно за посиланням: https://pidru4niki.com/19991130/kulturologiya/istoriya_svitovoyi_kulturi
2. Культурологія: українська та зарубіжна культура: навч. посіб. за ред. М. М. Заковича. 4-ге вид., випр. і допов. Київ: Знання, 2009. С. 15-60, 92-107, 121-213, 259-299, 345-380, 399-442, 459-483, 504-556. Доступно за посиланням: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-88.html>
3. Меднікова Г.С., Гурова І.В. Українська культура: витоки і сучасність. Навч. посібн. К.: Слово, 2017. 226 с.
4. Попович М.В. Нарис історії культури України. К.: АртЕк, 1998. С. 7-18, 32-48, 57-69, 71-83, 104-208, 263-279, 362-370, 448-462, 563-615, 621-728. Доступно за посиланням: <http://litopys.org.ua/popovych/narys.htm>

Додаткова література:

1. Гриценко О. Культурний простір і національна культура: теоретичне осмислення та практичне формування: монографія. К.: Інститут культурології НАМ України, 2019.
2. Гурова І.В. Етнокультурологія: навчально-методичний посібник. / І. В. Гурова, С. А. Хрипко. К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021.
3. Європейсько-північноамериканська культура: від модерну до постмодерну// Культурологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А.Є. Кошверського. Х.: Фоліо, 2013.
4. Кримський С.Б. Архетипи української культури. Феномен української культури: методологічні засади осмислення. К.: Фенікс, 1996. С. 91-112.
5. Культура північноамериканського регіону / Історія світової культури: Навч. посіб./ Керівник авт. колективу Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Центр учбової літератури, 2010. Доступно за посиланням: http://pidruchniki.com/00000000/kulturologiya/kultura_pivnichnoamerikanskogo_regionu
6. Ложкіна А. Перманентна революція. Мистецтво України ХХ - початку ХХІ століття. К.: ArtHuss, 2018.
7. Маленков Р. Світова спадщина ЮНЕСКО в Україні. К.: Комора, 2021.
8. Омельченко В. Ю. Українська та зарубіжна культура (комплексна навчальна дисципліна): Навчально-методичний комплекс (програма, плани семінарських занять, завдання для самостійної роботи, питання для дискусії, рекомендована література, система оцінки знань здобувачів освітнього рівня «бакалавр»). К.: Дільниця оперативної поліграфії філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2021.
9. Панченко В.І. Проблема культурного синтезу. На матеріалах культури Латинської Америки. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет». 2011.
10. Шкандрій М. Авангардне мистецтво в Україні. 1910-1930. Пам'ять, за яку варто боротися. К.: Фабула, 2021.
11. Dmy as Performance. // Harvard Ukrainian Studies. Published in 2011-2014.
12. Ukrainian Modernism // Ukrainian Studies. Published in Volume 36 (Number 3-4), 2019. Доступно за посиланням: <https://www.husj.harvard.edu/articles/dmy-as-performance>